

Eerste maanden 'Proeftuinen Clubkadercoaches'

UITDAGINGEN EN GROTE BEHOEFTE

DOOR EDWARD SWIER

Het project 'Proeftuinen Clubkadercoaches' draait sinds dit voorjaar op volle toeren. Zeven Nederlandse gemeenten en acht sportbonden doen mee. Wij spraken drie clubkadercoaches over hun eerste ervaringen en kregen dankzij het Kenniscentrum Sport inzicht in de laatste bevindingen.

Hoewel er liefst 4,3 miljoen georganiseerde sporters plezier beleven aan bewegen, zijn er ieder jaar ook velen die er tussentijds mee stoppen. Zij geven vaak de (gebrekkige) kwaliteit van de trainingen aan als belangrijke reden om er een punt achter te zetten. De inzet van buurtsportcoaches als clubkadercoaches kan in de toekomst die uitstroom beperken en het sportplezier van miljoenen Nederlanders aanzienlijk vergroten. In het project 'Proeftuinen Clubkadercoaches' wordt hier tot de zomer van 2020 door zeven Nederlandse gemeenten ervaring mee opgedaan. Andere gemeenten worden uitgenodigd aan te haken.

Vergroten van sportplezier

Van de 400.000 trainers, coaches, teambegeleiders en jeugdleiders die ons land telt is negentig procent niet opgeleid voor deze belangrijke rol. Voldoende reden om de begeleiding van trainers op de sportvereniging, met hulp vanuit de gemeenten, te verbeteren. Clubkadercoaches kunnen op lokaal niveau trainers en coaches begeleiden bij het realiseren van een positief en pedagogisch sportklimaat. De focus ligt op het vergroten van het sportplezier, zonder het technische aspect uit het oog te verlie-

Kirsten Boshoven

**“IK MERKTE
VOORAL DAT HET
BELANGRIJK IS DAT
DE VERENIGING
VERTROUWEN IN JE
KRIJGT”**

zen. De clubkadercoach leidt vrijwilligers binnen de vereniging op om deze rol structureel te gaan vervullen.

Drie clubkadercoaches blikken terug op de eerste maanden, waarin ze soms verrassende en hartverwarmende nieuwe ervaringen opdeden. Met hier en daar ook een kritische opmerking, want bij verenigingen die hun kaderleden niet goed briefen klinkt zo nu en dan toch nog de vraag wat de clubkadercoach komt doen.

Kirsten Boshoven is in Doetinchem bij een drietal verenigingen op Sportpark Zuid aan de slag gegaan. Voetbalclub DZC'68, hockeyvereniging DHC en handbalclub Artemis'15 hebben Boshoven met open armen ontvangen. Hoewel ze zich, eenmaal binnen, nog wel moest bewijzen. "Ik kreeg in het begin wel een paar reacties waar twijfel uit sprak. Zo van: 'dus jij bent 26 jaar, nieuw bij deze vereniging en komt mij als ervaren rot die al jaren training geeft even vertellen hoe het moet'."

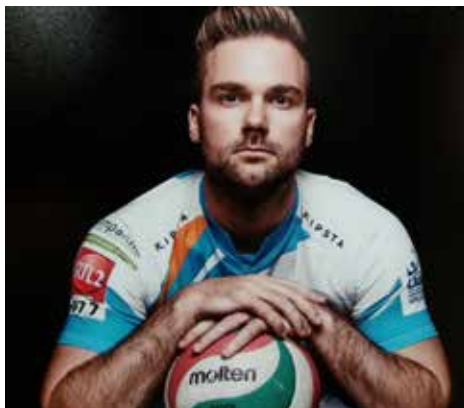
“Ik ben er om te helpen”

Boshoven leerde er snel mee omgaan. "Ik probeer altijd met iedereen een open gesprek aan te gaan. Ik informeer ook altijd bij mensen waar het idee vandaan komt dat ik ze de les wil lezen. Dat is namelijk natuurlijk

nooit de bedoeling. Ik ben er om het sportplezier te verhogen, van de leden én de coaches. Als ik uitleg dat ik er ben om het kader te helpen ontwikkelen en verbeteren draaien mensen al snel bij. Ik zeg er ook altijd bij dat ik er ben om ze nog beter te maken dan ze al zijn. Iedereen heeft wel iets waar hij tegenaan loopt. Als je daarmee kunt helpen, heb je ze snel voor je gewonnen. Dan komen ze de volgende keer uit zichzelf naar je toe.”

Boshoven handbalt en heeft ook training gegeven. Niet gek dus dat ze zich bij Artemis snel op haar gemak voelde. Aan de andere kant, het maakt eigenlijk niet uit bij wat voor club je aan de slag gaat. “Ik heb een brede interesse als het om sport gaat.” Als je je maar in de vereniging, het kader en de leden verdiept, kun je als clubkadercoach overal van nut zijn. “Ik heb in de opstartfase veel informatie tot me genomen, veel kennismakingsgesprekken gevoerd. Daarin heb ik ook duidelijk kunnen maken wie ik ben, waar Sportservice Doetinchem voor staat en wat de clubkadercoach voor een vereniging kan betekenen. Ik merkte vooral dat het belangrijk is dat de vereniging vertrouwen in je krijgt, dat ze beseffen dat je er bent om de trainers en coaches te ondersteunen, verder te helpen. Dat je zelfs van een 8 een 9 wilt maken. Het is heel belangrijk niet alleen de zaken te benoemen die slecht gaan.”

Dirk Sparidans

“HET IS DANKBAAR WERK OM TRAINERS DIE BAGAGE TE GEVEN WAARDOOR DE SPELERS ER MEER LOL IN HOUDEN”

“Vreemd dat de clubkadercoach er niet al veel langer is”

Zelf stelde Boshoven zich verenigingsbreed voor. “Ik ben in de kleding van Sportservice Doetinchem sowieso makkelijk herkenbaar. En ik zorg ook dat ik op verschillende momenten bij de club ben, zodat iedereen me heeft kunnen zien. Maar het verhaaltje, met foto, dat ik voor de nieuwsbrief en website heb geschreven, heeft ook duidelijk gemaakt wat ik kwam doen.”

Boshoven heeft wekelijks zeventien uur beschikbaar voor haar drie verenigingen. Dat maakt wel dat ze haar taakomschrijving, zowel voor zichzelf als voor de betrokken verenigingen, scherp in de gaten moet houden. “Verenigingen kunnen op zo veel gebieden wel wat handjes gebruiken. En dus is het belangrijk om direct duidelijk te maken waar je wel voor inzetbaar bent en wat buiten je functie valt. Het liefst zou je op elke vraag een antwoord geven, maar je moet een en ander wel afbakenen.”

Dat bij sportverenigingen 99 procent van de bestuurders, trainers en coaches vrijwilliger is, was even wennen. “Je moet beseffen dat je hen, als je wat wilt vragen, doordeeweeks overdag niet zomaar te pakken krijgt. Het is soms best lastig de voortgang erin te houden. Bij een van mijn verenigingen verliep de communicatie aanvankelijk wat moeizaam, werd een eerste afspraak een paar keer verzet. Dan duurt het lang voor je progressie boekt.”

Ook Dirk Sparidans beseft terdege dat hij “nog aan het pionieren is”. Maar dat het werk wel “superwaardevol is voor Nederland Verenigingsland”. Sparidans is oud-volleybalinternational, onlangs zette hij een punt achter zijn professionele loopbaan. De behoefte om iets bij te dragen aan de maatschappij was gaandeweg zijn carrière steeds meer aanwezig. “Tuurlijk, als je als sporter volle zalen trekt beteken je ook iets. Maar ik wilde toch liever meer dankbaar werk gaan doen. Coaches helpen een betere coach te worden is heel fijn werk. Het is goed dat deze pilot aandacht krijgt. En het is eigenlijk maar vreemd dat de functie van clubkadercoach er niet al veel langer was. Het bewijst volgens mij echt zijn nut.”

Grote verantwoordelijkheid

Via Rotterdam Sportsupport is Sparidans sinds 1 augustus actief bij twee Rotterdamse volleybalclubs, Volley Zuid en Hou Stand. Dat zijn expertise in het volleybal licht noemt hij “wel degelijk een voordeel. Je komt toch wat lekkerder binnen. Al is het maar omdat ze als vanzelf aannemen dat je er kijkt op

CLUBKADERCOACHES IN CIJFERS

hebt. Ook al is dit natuurlijk heel ander werk dan zelf spelen.”

Hij weet ook dat de mensen met wie hij nu acht uur per week werkt “zonder uitzondering vrijwilligers zijn, die het volleybal er ook maar bij doen. Daar moet je zorgvuldig mee omspringen. De meesten vinden het heel verfrissend dat een buitenstaander meekijkt. Ze worden enthousiast van jouw energie. Maar je kan mensen niet overvragen.”

Bij Volley Zuid is zijn voornaamste taak de ontwikkeling van een beleidsplan voor de jeugd. “Ik begeleid er veel jeugdtrainers. Ik probeer ze wat tools te bieden waardoor ze er nog meer plezier in hebben. Bij Hou Stand krijgen voorlopig meer bestuurlijke zaken aandacht, mede omdat daar door het wegvallen van een vrijwilliger die jarenlang heel veel gedaan heeft een gat in de jeugdcommissie is gevallen.”

“Voor mij was het wel een eyeopener om te horen dat de meesten die stoppen dat doen omdat ze bijvoorbeeld de kwaliteit van de trainingen niet voldoende vinden. Het is dankbaar werk om trainers die bagage te

7 gemeenten,
8 sportbonden,
32 Proeftuinen,
56 verenigingen

Met ondersteuning van het Ministerie van VWS zijn in liefst 32 Proeftuinen clubkadercoaches aan de slag gegaan. Zij worden ingezet bij verenigingen. Zeven gemeenten en acht sportbonden (met in totaal 56 verenigingen) doen mee aan het project Proeftuinen Clubkadercoaches. Behalve de voetbalbond KNVB, die de projectleiding verzorgt, doen ook de sportbonden NeVoBo, KNKV, NHV, KNGU, Atletiekunie, NTTB en KNHB mee. De stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de sportkoepel NOC*NSF, de KNVB, de NeVoBo, Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en Rotterdam Sportsupport. Kenniscentrum Sport maakt een uitvoerige rapportage die inzicht geeft in succesfactoren en valkuilen en die tips geeft aan betrokkenen, zodat gemeenten (en nieuwe clubkadercoaches) die aanhaken weten wat hen te wachten staat.

geven waardoor de spelers en speelsters er meer lol in houden. Je moet niet onderschatten hoeveel verantwoordelijkheid het begeleiden van een hele groep met zich meebrengt. Dat wil je niet overlaten aan iemand die zich onzeker voelt en er geen lol in heeft. Het is goed om iemand die de ervaring ontbeert wat handvaten te geven.”

Half oktober beleefde Sparidans, wat hij noemt, zijn hoogtepuntje. “Ik ben bij een training van een laag team gaan kijken. Zulk slecht volleybal, dat had ik van mijn leven nog nooit gezien. Echt, ze konden er allemaal niks van. Na die training ben ik met de coach om tafel gaan zitten. Toen bleek dat die man al dertig jaar training op hetzelfde

niveau gaf, dat hij er vol passie over kon vertellen. Maar dat hij de tools ontbeerde om er meer van te maken. Die vond het zo geweldig dat ik er was en hem wat tips wilde geven. Die dankbaarheid, dat was prachtig. Het was mooi om te zien hoeveel sportplezier iemand kan hebben. En dat wordt nu waarschijnlijk alleen maar nog groter.”

Cultuurverandering kost tijd

Ook Leontien Thewissen ziet al vooruitgang bij de Zwolse korfbalclub Sparta. “Je merkt echt dat trainers zich, na een eerste contact, gehoord en gezien voelen. Als je als vereniging laat blijken dat je het belangrijk vindt dat mensen een papiertje halen, als je laat zien dat je in hen wilt investeren, vinden trainers dat zelf ook prettig. Het is toch een erkenning. Ouders kunnen het bovendien ook waarderen, die weten dat hun kinderen in goede handen zijn.”

“JE MERKT ECHT DAT TRAINERS ZICH, NA EEN EERSTE CONTACT, GEHOORD EN GEZIEN VOELEN”

Thewissen, werkzaam bij SportService Zwolle, was als buurtsportcoach al actief in de wijk waar Sparta zat. Als clubkadercoach kwam ze dan ook geenszins binnen op onbekend terrein. “Dat was wel een prettige binnenkomer, mijn nieuwe functie was eigenlijk een logisch vervolg op het werk dat ik al deed. Dankzij de opleiding die wij als clubkadercoach kregen kwam ik alleen nog maar beter beslagen ten ijs. Ik begeleidde al trainers en coaches, maar nu weet ik nog beter hoe ik met hen een gesprek aan moet gaan.”

Dat Thewissen geen korfbalachtergrond had loste ze op. “Allereerst is het natuurlijk niet mijn taak om de korfballers de techniek bij te brengen, het gaat toch vooral om een pedagogische visie. Maar, om te integreren ben ik wel gaan meetrainen met een lager team, waarin al wat leden zaten die training aan anderen gaven. Dat heeft mij veel gebracht, omdat ik zo de mensen én ook de clubcultuur beter leerde kennen.” Omdat bij het uitrollen van het nieuwe technische beleid behalve pedagogische ook sportieve vraagstukken moesten worden besproken, schoven twee spelers uit het eerste team aan. “We doen nu gezamenlijk de trainersbegeleiding. Dat werkt heel fijn.”

Thewissen ondervond wel dat ze veel tijd nodig heeft om veranderingen door te voeren. “Cultuurveranderingen hebben altijd tijd nodig, en zeker als je er dan als buitenstaander bij komt duurt het wel even voor je een en ander kunt veranderen. Dat je bij de meeste sportclubs louter met vrijwilligers te maken hebt moet je ook niet uit het oog verliezen. Die hebben er, net als jij, ook

niet de hele dag de tijd voor. Je moet je uren wel heel strategisch en slim inzetten.”

Actieve bijdrage van clubs

Marloes Aalbers van Kenniscentrum Sport was onder meer aanwezig bij een kennisdelingsbijeenkomst en begeleidde een focusgroep voor clubkadercoaches. Ze hoorde vele verhalen en varianten op de manier waarop de clubkadercoaches hun rol vervullen. “Het is logisch dat de clubkadercoaches tegen zaken aanlopen. Het is ook een pilot, en het is onder andere de rol van Kenniscentrum Sport om daar lessen uit te trekken en een vervolg aan te geven.”

Zo is na de eerste paar maanden gebleken dat een aantal clubs misschien wat lichtvaardig is ingestapt, of te snel naar voren is geschoven vanuit de gemeente of sportbond. Aalbers: “Er moet binnen de vereniging die meedoet wel een aantal randvoorwaarden op orde zijn, zo blijkt uit de gesprekken met de clubkadercoaches. Clubs zijn natuurlijk blij met extra ondersteuning, en vinden het thema belangrijk, maar als ze er dan in de praktijk achter komen dat ze zelf ook tijd moeten investeren blijkt dat soms best lastig. Veel clubkadercoaches zitten nog in de opstartfase bij de club en zijn bezig met de vraagarticulatie: Wat is precies de behoefte van de club en vooral de trainers? Ze zijn daardoor nog niet nadrukkelijk toegekomen aan het uiteindelijke doel: het verbeteren van het pedagogische klimaat en het verbeteren van de kwaliteit van het kader.”

Precies daarom uitten de clubkadercoaches bij de groepsbijeenkomsten de behoefte om nog inzichtelijker te maken wat er precies

“ALS DE CLUBKADERCOACH BINNENSTAPT BIJ EEN CLUB IS HET BELANGRIJK DAT DAT NIET ALLEEN EEN IDEETJE VAN DE VOORZITTER WAS”

binnen de taken en het profiel van de clubkadercoach valt, en wat de rol van de clubs is. Aalbers: “Clubs moeten zelf een actieve bijdrage leveren en niet achterover leunen. Want dan is er geen kans van slagen. Verenigingen die dat niet willen of niet kunnen, omdat er bijvoorbeeld geen visie is of onvoldoende draagvlak, moeten eigenlijk nog niet willen instappen. Dan is het beter eerst een verenigingsondersteuner in te zetten.”

Draagvlak, tijd en helderheid

“Als de clubkadercoach binnenstapt bij een club is het belangrijk dat dat niet alleen een ideetje van de voorzitter was”, vervolgt Aalbers. “Ook de technische commissie moet erachter staan, er moet draagvlak zijn bij de trainers, of in elk geval bij een deel van de trainers. Van diverse clubkadercoaches hoorden we de tip dat ze op zoek zijn gegaan naar een sleutelfiguur binnen de club

– zoals een trainer met aanzien, of een belangrijk lid van de technische commissie – die voor jou en de goede zaak wil strijden.” In de bijeenkomsten werd ook gesproken over de voor- en nadelen van (on)bekendheid met de sport. Aalbers: “De meningen zijn daarover verdeeld. Er zijn clubkadercoaches en coördinatoren die het juist een voordeel noemen als je onbekend bent met de sport. Want dat maakt dat je je echt kan focussen op de pedagogische kant. Als je meer kennis van de sport hebt laat je je misschien verleiden om meer technische thema’s op te pakken. Aan de andere kant win je, als je bekend bent met de sport, allicht makkelijker het vertrouwen. Voor ons als Kenniscentrum Sport is het zaak die voor- en nadelen de komende tijd in kaart te brengen, zodat nieuwe clubkadercoaches en hun werkgevers daar rekening mee kunnen houden.”

Zelf denken als clubkadercoaches opgeleide buurtsportcoaches in de toekomst ‘enkele jaren’ nodig te hebben om optimaal effect van hun werk bij de betrokken verenigingen te creëren. Aalbers: “Dat geluid hoorden we, ja. De indruk bestaat dat er toch zeker drie jaar nodig is om de cultuur van de club te leren kennen, aan de slag te gaan en dan ook voor borging te zorgen. Het is vanzelfsprekend belangrijk dat de boel niet instort als de clubkadercoach weer weggaat.”

Vanuit de clubkadercoaches kwam, tot slot, ook de vraag om een nog helderder taakomschrijving. Wat hoort wel bij de functie en wat niet? Aalbers: “Natuurlijk moet er altijd een zekere mate van flexibiliteit zijn, maar clubkadercoaches willen weten wat hun opdracht is, en wat niet. Het zijn over het algemeen jonge, enthousiaste en proactieve mensen die alle vragen willen oppakken. Dus het is goed om scherp te zijn op de opdracht die ze hebben en waar ze voor zijn opgeleid.”

